

Sammanträden.

Kyrkosångens Vänners centralkommittés sammanträde i Stockholm 8—9 jan. 29. K. S. V:s centralkommitté har hållit årssammanträde i Stockholm under ordförandeskap av professor G. Aulén, som efterträtt kyrkoherden K. G. Hauffman som centralkommitténs ordförande. K. S. V. i vårt land har de senare åren kanske understundom känt sig rätt så trevande ifråga om arbetsuppgifter, sedan den gamla koralfrågan nått »sin relativa lösning», och sedan det under kyrkoherden Hauffmans ordförandeskap fullbordat och bringat på väg vår nya Tidskrift samt handbok i Liturgik, och icke minst genom den situation, som uppstått i och med kyrkosångsförbundets bildande och blomstrande verksamhet. Men detta nu hållna årssammanträde gav verkligen vid handen, att stora uppgifter vänta sin lösning eller sitt utförande under den nye ordförandens ledning. Han skisserade själv upp ett arbetsprogram efter stora mått, och hans ordförandeklubb stadfäste under enhällighet och entusiasm från samtliga styrelsemedlemmars sida ett arbetsprogram efter nedanstående linjer. Arbetet skall härnäst indelas i 4 sektioner:

Sekt. I: Avdelning för församlingsång, kyrklig körsång och orgelspel.

Sekt. II: Avdelning för liturgik.

Sekt. III: Avdelning för homiletik.

Sekt. IV: Avdelning för kyrklig skrud och prydnad.

Om någon undrar över, att K. S. V. på sitt arbetsprogram vågat ta upp tanken på »kyrklig skrud och prydnad» samt avdelningen för homiletik, menande måhända, att dessa ting ej höra K. S. V. till, så kan meddelas, att frågan föranledde en stunds överläggning även inom centralkommittén. Men domkyrko-sysselman Berggren i Västerås gav det förlösande ordet i sitt yttrande: Liksom den sjungna tonen hör K. S. V. till, så hör oss till även den »frusna» tonen — arkitekturen — och den »blommande» tonen — kyrkans skrud! Och liksom K. S. V. vill vårda tonens, arkitekturens och prydnadens konst, så vill det även vårda sig om det talade ordets konst. Och säkert skall mången häröver glädja sig, när vi betänka, att vi väl allttjämt stå utan det arbetsorgan, som tar på sin uppgift att vårda, nära och utveckla predikokosten i vår kyrka.

Till ordf. i sekt. I utsågs kyrkoherden F. M. Allard. Till ordf. i sekt. II utsågs professor Aulén. Såsom ordf. i sekt. III och IV hoppas centralkommittén kunna förvärva domkyrkovicepastor Anderberg och professor Brilioth.

Måtte nu alla krafter spännas för att stora ting genom K. S. V. alltfört skola kunna uträttas, Guds kyrka och folk till fromma i vårt svenska land!

Ur det rätt så vidlyftiga protokollet kan vidare meddelas:

1) att de av Kungl. Maj:t anslagna 20,000 kr. ur lotterimedel skola förvaltas av K. S. V:s, K. S. F:s och O. K. F:s gemensamma arbetsutskott, som består av resp. sammanslutningars ordförande;

2) att frågan om en »Kyrkosångens dag» för hela landet ej nått sin lösning, men att till nästa årssammanträde denna fråga, såsom vi hoppas, skall bringas till en god lösning;

3) att frågan om en riksskollekt hänsköts till ovannämnda arbetsutskott;

4) att uppmåna samtliga stiftskretsar att under året behandla de ovan meddelade riktlinjerna för K. S. V:s framtida verksamhet och till centralkommittén inkomma med yttrande i ärendet;

5) att event. kunna utgiva vetenskapligt och populärt lagda kyrkomusikaliska skriftserier;

6) att till biskopsmötet hemställa om åtgärder för att 2:dra och 3:dje böndagarne ej måtte infalla å Bönsöndagen resp. Kristi förklaringsdag;

7) att till sektion I remittera den formella utgestaltningen av lic. N. Franzéns anhållan om att K. S. V. uttalar sig för önskvärdheten av utgivandet av 1695—97 års koralpsalmbok enligt hans plan med facsimile och utskrivande av generalbas;

8) att i avvaktan på Musikaliska Akademiens åtgöranden i ärendet tillse vidare bordlägga kyrkoherden Rudins förslag till ny plan för organist- och kantorsskola;

9) att till Kungl. Maj:t ingå med underdånig anhållan om statsbidrag för utgivande — genom komminister Peters förslag — av Breviarium Lincopense;

10) att tillsammans med K. S. F. och O. K. F. likaledes hos Kungl. Maj:t söka ett anslag på 5,000 kr. till kyrkosångsfesten i Örebro 1930;

11) att till sekt. II remittera önskemål. angående revision av Missale;

12) att till Kungl. Maj:t ingå med underd. skrivelse om önskemål för revidering av Nya psalmer ur koralssynpunkt;

13) att remittera ärendet till sekt. I för slutgiltig behandling vid nästa års-sammanträde.

Den förutvarande styrelsen omvaldes.

Tumba 14 januari 1929.

Gabriel Grefberg,

sekr. i K. S. V:s centralkommitté.

Centralstyrelsen för Sveriges Allm. Organist- och Kantorsförening sammanträdde i Stockholm den 3—5 jan.

Till ledamöter av centralstyrelsen för nästa treårsperiod befunnos valda: Svante Sjöberg, Karlskrona, Cyrus Granér, Älvsjö, C. Brodin, Smedjebacken, O. Björstedt, Mölndal, O. Söderlund, Arvika, D. Ahlén, Stockholm, och K. J. Ulander, Ramsele.

Till suppl.: C. Fromm, Skövde, O. Wik, Jörlanda, P. Borgh, Lekaryd, A. Boberg, Malmö (efter lottning med A. Andersson, Kungsör), A. Andersson, Kungsör, P. Nordqvist, Skön, R. Darell, Linköping.

Till ordf. i centralstyr. valdes Sjöberg, till v. ordf. Granér, till sekr. Brodin och till kassör Björstedt (alla omvalda).

Till medlem av kyrkosångsförbundets centralråd omvaldes för 2 år Granér med Ahlén som suppl. Beslöts att till de tre organisationerna K. S. V:s, O. K. F:s och K. S. F:s arbetskommitté (de tre ordf.) överlämna bestämmandet av de medels användande, som enl. Kungl. M:ts resolution av 9 nov. 1928 för en tid av tre år tilldelats dessa organisationer, tillsammans 20,000 kr.

Beslöts biträda K. S. V:s och S. K. F:s förslag om gemensamt anhängande hos K. M:t med begäran om 5,000 kr. som bidrag för hållande av kyrkosångsmöte i Örebro 1930.

Från dir. I. Widéen förelåg skrivelse, vari han förklarade sig villig inträda i preludienämnden. Meddelades också en preliminär, av herrar Otto Olsson och Sv. Sjöberg uppgjord plan till nämnda preludiesamling.

Beslöts att genom årsskriften och övrigt lämpl. sätt erinra landets kyrkomusici om att de böra till nämnda herrar insända preludier för granskning och event. intagande i nämnda samling.

Centralstyr. ville ånyo erinra landets kyrkomusici om fjolårets beslut om att Tidskrift för kyrkomusik och svenskt

gudstjänstliv tillsvidare är föreningens organ.

Åt sekr. uppdrogs att i centralstyrelsens namn söka genom lämpliga personer i Växiö, Luleå och Visby stift åter väcka dessa föreningar till liv.

Ansvarsfrihet för 1927 års förvaltning var av samtliga föreningar beviljad.

Till revisorer för 1928 års räkenskaper voro valda hrr H. Dahlqvist och M. Krän, bägge i Sparreholm; till revisorssuppl.: G. Lindberg, Barsebäck, och P. Vretblad, Stockholm (G. Svensson, Bosjökloster, var vald som förste suppl. men hade, efter det valen ägt rum, avlidit).

Till dagtraktamente och reseersättning åt styrelsens ledamöter och revisorer hade beviljats dagtraktamente 15 kr. och färdssätt andra klass järnväg.

Ang. de s. k. mindervärdiga melodierna hade av 10 föreningar, som yttrat sig, 7 föreningar ansett, att de nämnda melodierna voro kyrkligt ovärdiga och böra utmönstras.

I fråga om kyrkomusikers skyldighet att använda de mindervärdiga mel. ansågo flertalet föreningar, att sådan skyldighet ej förelåg, om andra melodier förefinnas.

Från Lunds stift förelåg förslag om att hos K. M:t anhålla om kollekt i rikets kyrkor till förmån för kyrkomusikers änkor och pupiller. Frågan hänsköts till arbetsutskottet för vidtagande av de åtgärder, som därav kunna föranledas.

Uppdrogs åt Granér att så vitt ske kan inleda underhandling med S. A. F:s juridiske rådgivare för att i görligaste mån erhålla rättshjälp vid förefallande behov.

Uppdrogs åt sekr. att söka erhålla lämplig person, som med uppmärksamhet bör följa annonseringen av lediga platser samt ofördröjligen träda i förbindelse med vederbörande kyrko- och skolråd samt event. fästa vederbörande domkapitels uppmärksamhet på saken.

Beslöts att allmänt möte skall hållas i Stockholm 22—24 aug. 1930.

Till arbetsutskott omvaldes ordf. och sekreteraren med Ahlén som suppl.

Uppsala stiftsförening hade till sammanträdet sänt tvenne ombud S. Eklund, Hofors, och K. Hansson, Sollen-tuna. Herr Eklund inledde den av ärkestiftsför. väckta frågan om åtgärders vidtagande att stimulera organistkåren till fortsatta kompositionsförsök för gudstjänstligt behov.

Herr Hansson inledde den andra »Uppsalafrågan»: att centralstyr. ville

gå i författning om utgivandet av ett samlingsverk för kyrkliga hymner för flickkör, den på många orter tacksamaste form av gudstjänstpsalm, varur en kyrkokör sedan i regel uppstår. Centralstyrelsen uppdrog frågan till arbetsutskottet.

Den tredje frågan, väckt av samma förening, var huruvida inte centralstyrelsen vid sina årliga sammanträden ville anordna ett för alla kyrkomusici öppet diskussionsmöte. Centr.-styr. ansåg uppslaget gott, men måste frågan nu bordläggas.

Nästa sammanträde hålles i Stockholm 2—4 jan. 1930.

Vid uppvaktningen hos ecklesiastikministern mottogs Centralstyrelsen särdeles välvilligt. Därvid anhölls om överarbetning av 1921 års lagförslag samt tolkades kårens önskan om en revidering av de nya psalmerna. *Skr.*

Sveriges Kyrkosångsförbunds Centralråd avhöll sitt ordinarie årssammanträde i Stockholm den 7 och 8 januari under ordförandeskap av kyrkoherden F. M. Allard, Örtomta. Närvarande voro ombud för Årkestiftets, Linköpings, Strängnäs, Västerås, Växjö, Lunds och Härnösands stifts kyrkosångsförbund, från Västergötlands och Sjuhäradsbygdens körförbund och Karlstads stifts körförbund samt från Kyrkosångens

Vänners Centralkommitté och Sveriges Allmänna Organist- och Kantorsför- enings Centralstyrelse. Med Härnösands stifts Kyrkosångsförbund, som grundats sistlidna december och vars ombud nu hälsades välkomna, omfattar förbundet numera 11 körsammanslutningar inom tio av våra stift. De viktigaste ärendena vid årssammanträdet utgjordes av frågor rörande förbundets organ: »Kyrkosångsförbundet», för vilken ny redaktör i st. f. kamrer H. Tornell, som avsagt sig, valdes. Därtill utsågs kantor R. Forsman, Bettna. Meddelanden lämnades angående förra årets körledarkurser i Motala och Uppsala, samt diskuterades möjligheterna för anordnande av nya dylika kurser. För det sjunde allmänna svenska kyrkosångsmötet i Örebro, som skall anordnas år 1930, uppdrogos riktlinjer. Till detsamma förväntas aktivt deltagande av 9 körförbund, inklusive det anordnande Strängnäs stifts kyrkosångarförbund, med en sammanlagd sängarkontingent av cirka 800 röster. Tiden för mötet fastställdes till senare hälften av oktober. Till mötet skulle statsbidrag begäras med tillsammans 5,000 kronor. Den från förra årets sammanträde bordlagda frågan om anordnandet av en Kyrkosångens dag skulle ytterligare utredas av arbetsutskottet. Förutvarande arbetsutskott omvaldes. *Skr.*

Meddelanden.

S:t Olai kyrkokör i Norrköping firar sitt 40-årsjubileum.

Fyrtio år hava förflutit, sedan S:t Olai kyrkokör första gången trädde i verksamhet, stiftad av dåv. kantor Wilh. Sefwe, vida omkring i vårt land känd för sina vackra skolsånger. Under alla dessa år har kören under hans energiska ledning hållit samman och med sin sång förhöjt gudstjänstlivet i stadens största kyrka. Kantor Sefwe efterträddes som körledare av dir. Harald Cederwall, som tillika är dirigent för Linköpings stift kyrkosångsförbund. Körens fyrtioåriga tillvaro hugfästes genom en högtidskonsert 1 Sönd. i Advent inför en talrikt församlad menighet. Programmet bjöd på tre a capella-körer av Palestrina: Hell dag så ljus, Pris vare dig och O Guds Lamm samt till sist F. Mendelssohns Lauda Sion, utförd av soli, kör och orgel. Visser-

ligen räknas ej detta verk till Mendelssohns allra yppersta, men det höjer sig dock väsentligen över den allmänna nivån av körlitteraturen på det kyrkliga området och förräder på många ställen mästarens egenart. Liksom de gamla krävande Palestrinakörerna fick verket ett förnämligt utförande. Fröken Karin Beckmans ljusa, mjuka och fylliga röst återgav innerligt och vackert det däri förekommande härliga sopransolet. Solokvartetten, vari utom fröken Beckman altsångerskan fröken Martha Sjöblom, jur. stud. Erik Axelson och kantor Axel Ohlin deltog, gjorde sig ypperligt gällande i fager samklang. Orgelackompanjemanget, som krävde en mer än vanlig registreringskonst, enär det hade att ersätta orkestern, sköttes diskret och påpassligt av dir. G. Ramsten. Hela ensemblen gav intryck av dirigentens nära förtrogen-

het med sin väl disciplinerade kör, som under hans insiktsfulla och säkra ledning med sin friska röstklång förlänade åt detta klassiska verk den utformning, som Mendelssohns kyrkliga stil kräver.

Jubileumskonsertern kvarlämnade hos åhörarna ett vackert minne samt skall, hoppas vi, inleda ett nytt decennium av framgångsrika strävanden.

F. M. A.

Bachs Julatorium har varit föremål för tvenne framföranden denna jul. På juldagens eftermiddag utsändes de båda första kantaterna i rundradio från Stockholm av radions egna krafter under kapellmästare Hellmans ledning. På trettondedagens afton utfördes det i Engelbrektskyrkan av dess kyrkokör, förstärkt med medlemmar av Musikaliska sällskapet och med orkester från Konsertföreningen. Dirigent var musikdirektör D. Ahlén. Det måste på det livligaste beklagas, att icke den senare musikgudstjänsten utsändes till de tusende radiolyssnarna i stället för den första. En jämförelse mellan de båda utfaller så helt och hållet till den senares fördel. Juldagens utsändning från studion gav även för radiolyssnaren ett bestämt och starkt intryck av att ett för gudstjänstrummet avsett verk, sådant som det Bach'ska, icke tål vid att planteras om i profan miljö. Redan avsaknaden av stor orgel i studion borde ha förbjudit tanken. Kom så därtill, att tiden för utsändningen syntes för knappt tillmätt, för att verket skulle kunna utföras med det lugn och det avmätta tidstempo, det kräver för att komma till sin rätt. Synnerligt märkbart blev detta i andra kantatens överjordiskt vackra inledande sinfonia. Själva arbetet med inövandret, särskilt av solisternas partier, verkade i hög grad vårdslöst. Kom så därtill, att man följde den uråldriga, på sina ställen rent anstötliga översättningen. (Ett exempel må vara nog: Koralen 17 hade följande lydelse: Se dit, i krubban ligger där Han, som all makt i skötet bär! Där djuren föda plåga få, Nu jungfrubarnet slumra må.) Med de ekonomiska resurser, som stå den svenska radion till buds, borde det vara självfallet, att endast det bästa erbjödes lyssnarna och att framför allt Radiotjänsts egna utsändningar ligga på den högsta nivå. Det skulle förvisso av alla mottagas med största tacksamhet, om Radiotjänst ville gå i författning om att hela Julatoriet komme till utförande, men då självfallet så, att en kantat framfördes på var och en av julens helg-

dagar intill trettondedagen, lämpligast förhända i samband med aftonsången.

Engelbrektskyrkans musikgudstjänst, vid vilken veterligen i år för första gången framfördes Bachs julatorium, var i många avseenden månstergill. Översättningen, som verkställdes av församlingens kyrkoherde, hade inte bara lyckligt bemästrat de svårigheter, som det bitvis svulstiga och platta originalet reser. Den hade ock väl tillvaratagit de hjälpmedel, särskilt vid koralerna, som psalmboken ger. Ställvis reste sig översättningen till verklig monumentalitet. Utförandet gav i det stora rätt åt verkets inneboende pompösa och gripande kraft. På två punkter måste emellertid anmälaren göra reservation. Åhörandet av tenoren-evangelistens parti var ganska påkostande. Denna krävande del måste utföras obesvärat ungdomligt för att ej irritera. I den tredje avdelningen hade dels inlagts från fjärde kantaten den s. k. ekoarian, i sig utomordentligt vacker och förtjänstfullt tolkad, samt vidare till sist tillfogats femte kantatens inledningskör och julatoriets slutkoral, allt i sig pärlor av Bach'sk tonkonst. Och dock undgick man icke känslan av att den stränga uppbyggnad, som Bachs kantater äga, här brutits. De tåla icke tillsatser och omkastningar.

A. A.

Griftegårdarna. K. Maj:t har anvisat 1,000 kr. för utgivande genom föreningen för dendrologi och parkvård av en handbok rörande kyrkogårdars anläggning och skötsel.

Öppna kyrkor! Från och med nyår kommer Linköpings Domkyrka att fritt hållas öppen från klockan 8 f. m. till 8 e. m. för dem, som vilja tillbedja där eller bese kyrkan. Ett högeligen glädjande tecken och ett föredöme, värt att följas, så mycket mera som denna fråga så ofta debatterats i tidningarna, utan att man lyckats komma till åtgärder på grund av de med saken förknippade ekonomiska förhållandena. Städernas, i synnerhet stiftsstädernas, föresyn efterlyses därför, så kan man förhända så småningom våga hoppas, att också landsortens kyrkor åtminstone under sommartiden kunde öppna sina portar. Det är beklämmande att komma till Gudshuset och på dess port finna varningstavlan: »Kyrkan kan beses efter anmälan hos vaktmästaren, som bor där och där. Inträde öre.» Man gör sig med nödvändighet frågan: Kyrka eller Museum?

Svensk Kyrkomusik var ämnet för det föredrag, som den nye ordföranden i Kyrkosångens Vänner Centralkommitté, professor G. Aulén, höll i Sancta Klara Kyrka i Stockholm i samband med centralkommitténs sammanträde. Han gjorde därvid dels en återblick på de sista decenniernas utveckling, dels en teckning av mål och arbetsuppgifter.

Från Finland. Den unga, livskraftiga sammanslutningen Finlands svenska kantor-organistförening, med vilken vi hade anledning att utförligt sysselsätta oss i det föregående numret, har tagit initiativ till anordnande av kyrkosångsfester instundande sommar såväl i Österbotten som Åboland samt östra och västra Nyland, om möjligt även på Åland. T. v. äro sådana fester fastställda att hållas i Wörå i Österbotten och Pärnå i Nyland. Programmet blir gemensamt för hela det svenska Finland, varigenom man hoppas kunna komma till ett intimare samarbete mellan kyrkörererna. Programmet upptager bl. a. H. Isaacs: Din synd, o värld, besinna, H. L. Hasslers: O, Guds lamm, Bach: Än lever Gud, Oscar Sandberg: Se ärans konung och Otto Olssons: Lovsjungen Herren i det höga. Det skall vara oss en glädje att följa den framväxande svenska kyrkosångsrörelsen i Finland.

Från Tyskland. *Buxtehudes Missa brevis.* Efter 250 års vila har den gamle Lübecker-mästarens Missa brevis ånyo framdragits i ljuset. Den för återupptäckandet av Buxtehudes verk ivrigt aktive professor W. Gurlitt, Freiburg, har utgivit massan på Bärenreiters Verlag, och den 11 sistlidna januari kom den till utförande av Thomanerna i Leipzig under professor Straubes ledning. Vi torde få anledning återkomma.

Händels Messias, som hittills förelegat i åtskilliga bearbetningar, först och främst av Mozart och Fredrik Chrysander, utkommer i den närmaste tiden i originalsicket på Breitkopf & Härtels förlag.

Den 17:e tyska Bachfesten, som det nya Bachsällskapet anordnar, förläggas, såsom tidigare meddelats, till Leipzig den 8—10 juni 1929. Det blir en minnesfest över 200-års-jubiléet av första uppförandet av Matteuspassionen. Ledningen av Bachfesten ligger i Thomaskantors dr. Karl Straubes händer. Det nya Bachsällskapet har till vice ordförande efter Hermann Abert kallat professor Siegfried Ochs. I arbetsutskottet hava bl. a. invalts professor Hans Joakim Moser, Berlin, kyrkomusikdirektor Wolfgang Reimann, Berlin, riksråttspresident dr. Walter Simons, Leipzig, och professor Fritz Stein, Kiel.

Den andra tyska Schützfesten, anordnad av Heinrich Schützsällskapet, går av stapeln den 15—17 mars 1929 i Celle. Denna fest är så tillvida intressant, som den föranstaltas av en ungdomsgrupp, Musikantengilde, ansluten till den kraftigt framväxande »Singbewegung», som står under ledning av dr. Konrad Ameln, Kassel, och dr. W. Stählin, Münster. Genom denna ungdomsgrupp skall bl. a. utföras Schütz påskoratorium: Historie von der siegreichen Auferstehung och Jesus vid 12 års ålder i templet samt Matteuspassionen.

Nya orglar. Engelbrekts församling, Stockholm, har i dagarna kontrakterat om- och tillbyggnad av sitt orgelverk med Åkerman & Lunds Nya Orgelfabriks A.-B., Sundbyberg. Orgeln erhåller efter ombyggnaden 4 man. och ped. med 74 register. Dessutom är plats beredd för ett framtida insättande av ett fjärrverk om 11 reg. och en altarorgel om 5 register.

Kalmar Domkyrkas orgel skall även ombyggas. Kontrakt härom har av församlingen uppgjorts med Åkerman & Lunds Nya Orgelfabriks A.-B., Sundbyberg. Efter ombyggnaden erhåller orgeln 42 stämmor, fördelade på 3 manualer och ped.